

SAVA

Izhaja vsako soboto ob 5 uri zvečer. Uredništvo in upravnništvo: Kranj št. 170 (Prevčeva hiša). — Naročnina za celo leto K 4.—, za pol leta K 2.—, za četrt leta K 1.—. Za vse druge države in Ameriko K 5'60.— Posamezne številke po 10 vinarjev. — Vse dopise je naslavljati na uredništvo lista „Sava“ v Kranju. Inerate, naročnino, reklamacije pa na upravnništvo „Sava“ v Kranju. — Dopisi naj se blagovolijo frankirati Brezimi dopisi se ne priobčujejo. Reklamacije so poštnine proste. — **Inserati:** štiristopna petit-vrsta za enkrat 12 vin. za dvakrat 9 vin., za trikrat 6 vin., večji inserati po dogovoru. Inserati v tekstu, poslana in posmrtnice dvojno. Plačujejo se naprej. — Rokopisi se ne vračajo. — Brzjavni: „Sava“, Kranj. Čekovni račun pri c. kr. poštno-hranilničnem uradu št.: 41.775.

Svetovna vojna.

Avstrijsko-srbska vojna.

Uspeh avstrijske armade v Srbiji.

Avstrijsko vojaštvo je na več mestih vstopilo v Srbijo in je sovražnikove čete zagnalo nazaj. Dosedanje akcije naših vojakov so uspešne. Šabac je v naši posesti. Mesto Šabac, ki je zavzelo avstrijsko vojaštvo, leži blizu avstrijske meje in ima 10.600 prebivalcev. Šabac je nekoliko utrjen kraj ob izlivu reke Komičak v Savo, je sedež škofa, ima carinski urad in nižjo gimnazijo. Prebivalstvo tega kraja se bavi največ s trgovino z deželniimi pridelki.

Boji ob Drini.

V bojih na Drini so naše čete vrgle z odločilno zmago močnega sovražnika nazaj proti Valjevemu. Vjetih je bilo veliko vjetnikov in vojnega materijala. Zasedovanje sovražnika je v polnem teku. Naše čete so se borile z občudovanja vredno hrabrostjo proti enako močnemu sovražniku, ki je bil utrjen v močnih pozicijah. Posebno se je odlikoval infanterijski polk št. 16 iz Varaždina. Častniki in moštvo tega polka, ki so se borili v najtežavnejših razmerah s preizkušeno vztrajno hrabrostjo cesarju vedno vdanih Hrvatov, so zmago priborili. Podrobne vesti o bojih in plenu slede.

Odločilna zmaga.

Uradno poročilo o bojih med avstrijsko in srbsko armado dne 14. in 15. avgusta povdarja, da je bila izvojevana zmaga odločilna. Zmaga je torej morala biti taka, da je pomembna za ves razvoj vojnih operacij proti Srbiji. Iz tega, da je bila srbska armada vržena nazaj na Valjevo, ki je oddaljeno 70 kilometrov od meje, se sklepa, da je bil poraz silno težak. Poročilo tudi povdarja, da je bilo mnogo srbskega vojaštva vjetega in mnogo bojnega materijala zaplenjenega, kar priča, da je bila zmaga velika. Uradno se izreka posebno varaždinskemu pešpolku št. 16 pohvala za njegovo bojevanje v tej bitki. Ta polk se izpolnjava iz okraja Belovar; imetelj tega polka je korni zapovednik general konjenice Artur baron Giesl, brat dosedanjega avstrijskega poslanika v Belgradu fml. barona Giesla; polkovnik je Rajko Budiner, ki je šele pred enim mesecem prevzel poveljstvo tega polka.

Število srbskih in črnogorskih beguncev narašča.

Število srbskih beguncev, ki se z orožjem vred vdajajo našim vojaškim oblastvom, je zadnje dni zelo narastlo. V enem slučaju je deset srbskih vojakov naenkrat dezertiralo. Tudi število črnogorskih beguncev se veča. Dezertirji skoro brez izjem pravijo, da so pobegnili zavoljo glada. Zlasti črnogorski begunci tožijo, da črnogorski vojski manjka živil.

Srbski princ Jurij ranjen.

Iz Bukarešta poročajo, da je bil srbski princ Jurij, na bojišču lahko ranjen.

Prodiranje v Srbijo.

V severozapadnem delu Srbije, v kotu med Savo in Drino, so se začele vojne operacije avstrijske armade proti Srbiji. Prvi boji so imeli sijajen uspeh za avstrijsko armado. Zavzela je najprej Šabac in potem na desnem bregu Drine, torej na srbskih tleh, pri Loznici in Lešnici vrgla armado nazaj v smer na Valjevo. Srbi so imeli utrjene pozicije. Oficijelno poročilo pravi, da so bili srbski protinapadi jako hrabri, a brez uspeha. Srbi so imeli velike izgube, a tudi na avstrijski

strani inso bile izgube neznatne. Avstrijsko vojaštvo je zavojevalo dve zastavi, dva topa in dve strojni puški. Lesnica je vas, ki šteje 1500 prebivalcev in leži le nekaj kilometrov od srbsko-bosanske meje ob železnici Šabac-Koviljaca. Tudi Loznica leži ob tej železnici nekaj kilometrov od srbske meje. Pri Loznici se razdeli iz Šabaca vođeča cesta v Valjevo in v Kragujevac.

Pripovedovanje srbskega begunca.

„Pester Loyd“ poroča iz Lenčava: Meščanska garda je aretirala nekega mladega srbskega vojaškega begunca, ki pripoveduje, da je služboval v srbski vojski kot aktiven vojak in da je med mobilizacijo s 16 tovariši pobegnil na Ogrsko čez mejo. Srbski častniki ravnajo z moštvom silno brutalno. Vojaštvo strada in prebivalstvo male Srbije je še pred izbruhom vojne revoltiralo. V Srbiji je splošno razširjeno mnenje, da peljejo v tej vojni prebivalstvo naravnost v klavnico.

Lažnjive vesti inozemskih listov.

Vesti, ki so jih prinesli inozemski listi, da so se potopile oklopnica „Zriny“ in tri druge ladje, so popolnoma iz trte izvite. Gre najbrže samo za malo križarko „Zenta“, ki so jo napadle sovražne ladje, nahajajoče se v premoči, in o kateri od tistega časa ni nobenih vesti. Temu nasproti konstatiramo, da je neki torpedni rušilec nepoškodovan došel v kraj svoje določbe, dasi ga je iz vseh kalibrov obstreljevalo 16 francoskih oklopnih in ena velika križarka.

Avstrijsko-ruska vojna.

Zasedenje obmejnega mesta Woloczyska.

O zasedenju ruskega obmejnega mesta Woloczyska poroča orožnik Pavel Wlssok, ki se je udeležil ondotnih bojev in ki leži ranjen vsled strele v lvovski garnizijski bolnišnici, sledeče: Ko sem se pretekali četrek vračal s svojega patroliranja, sem kar naenkrat slišal detonacijo, ter konstatiral, da so Rusi razstrelili most čez Zbrucz ter nameravali razstreliti še neki drug most, čez katerega vodi cesta. Rusi so zažgali svojo obmejno stražnico in proviantno skladišče ter se umaknili nazaj. Ko sem to konstatiral, sem se umaknil s svojo patroljo, ki je štela šest mož. Kar naenkrat me je napadla večja ruska patrolja. Hitro sem zašigniral za pomoč in kmalu sem imel okoli sebe zbranih 84 mož. Na strani Rusov je bilo 47 infanteristov iz Oroskuzova in en kozaški škadron. Rusi so se pri Woloczyski skrili za nekimi gričmi ter so nas začeli obstreljavati. Mi smo takoj odgovorili in ob osmih zjutraj so se morali Rusi umakniti, na kar smo vkorakali v Woloczysko. Izgube Rusov so bile velike.

V nekaterih zunanjih listih razširjena poročila o ruskih uspehih na naši meji so popolnoma napačna. Mešani ruski oddelki, ki so tu in tam prekorali našo mejo in prodrli nekaj kilometrov daleč, so bili pri krajih: Zalozče, Brody in Sokal vrženi nazaj čez mejo, njih delovanje je obstajalo v tem, da so kradli in nekaj vasi, ki so bile brez varstva zažgali. Pač pa so naši kavalerijski oddelki že daleč na Rusko vdrl.

V ruskih obmejnih krajih.

Ko se je proglasilo vojno stanje, je zavladala med uradniki ruskih oblasti panika in so izgubili glavo, kar se je pokazalo v odredbah. Ponoči so iz postelj vzeli brambovce, ki so jih na vozovih prepeljali v okrajno mesto, kjer je vladala taka zmeda, da niso znali, kaj da naj store. Kon-

čno so uradniki pobegnili, rezerviste so pa pustili, nakar so se ti domov vrnili. V Slomnikiju je okrajni glavar takoj pobegnil, ko je došlo poročilo, da je izbruhnila vojska, ne da bi bil vzel klobuk s seboj. Vladni arhiv so nesli na cesto, kjer so ga zažgali. Ko so uradniki obmejnih krajev pobegnili, se je vrnilo normalno življenje. Kmetje obdelujejo polje kakor navadno in nosijo pridelke v Krakov na prodaj, ker so meje že odprte. Ker dovažajo veliko živil, je zdaj njih cena nižja, nego je bila pred vojno. Avstrijske vojake povsod navdušeno sprejemajo. Povsod se ustanavljajo rusko-poljske obrambne organizacije za boj proti Rusom in proti carizmu. Na Rusko Poljskem se je hotelo veliko rezervistov od vojaške službe odkupiti, osobito v obmejnih krajih, a ker so zahtevale oblasti višje odkupnine, nego so jih rezervisti ponujali, so rezervisti izjavljali, da se odpeljejo domov po denar, kar so jim uradniki dovolili. Predno so se pa rezervisti vrnili, so ruski činovniki že pobegnili. Rezervisti so za odkup od vojaške službe namenjeni denar poklonili poljskim streljskim organizacijam in ustanavljajo vojne zveze za boj proti Rusom.

Polkovnik baron Holzhausen.

Kakor poročajo listi, je bil baron Holzhausen pri vizitaciji predstraž zadet od krogle iz zasede. Polk še ni bil v boju.

Četrtkovo povelje pehotnega polka Hoch in in Deutschmeiter št. 4 vsebuje sledeče poročilo: Polkovnik in polkovni poveljnik Ludovik baron Holzhausen je na polju časti junaško umrl. Z njim se loči eden najboljših in najnadepolnejših častnikov avstro-ogrske armade iz življenja. Vedno je bil pravičen predstojnik in odkrit tovariš častnikov in moštva svojega polka. Trpko izgubo, ki jo je utrpel polk vsled smrti svojega iskreno ljubljenega polkovnega poveljnika, ne bomo pustili nemaščevano in častniki kakor tudi moštvo prisegamo pri svojem polkovnem praporu, da bodo mnogokrat poplačali to veliko žrtev.

Nemško-francoska vojna.

Cesar Viljem zapustil Berolin.

Cesar Viljem je zapustil Berolin v smeri proti Mainzu. „Reichsanzeiger“ je priobčil v posebni izdaji cesarjevo naredbo, ki poblašča državnega kancelarja s samostojnim reševanjem vladnih poslov v okrožju državne uprave. V posebni izdaji „Preussischer Staatsanzeiger“ se priobčuje naredba kralja, s katero se pooblašča državno ministrstvo za reševanjem vladnih poslov državne uprave. Obenem je bil minister dr. Delbrück imenovan za podpredsednika državnega ministrstva.

Boji pri Mühlhausenu.

Boj pri Mühlhausenu je bil le priložnostni boj. Poldrug armadni kor je vdrl v Zgornjo Alzacijo, dočim so se nemške čete šele zbirale. Navzlic temu smo napadli sovražnika ter ga potisnili nazaj iz utrdbe. Nato se je zbiranje nadaljevalo. Med tem je bil poražen 14. avgusta neki majhen strašburški trdnjavski oddelek. Dva trdnjavska bataljona s topovi s strojnimi puškami, ki sta prodirala pri vogeškem prelazu pri Schirmecku, je napadla sovražna artilerija od Donona sem. Na cesti skozi sotesko so bili razstreljeni topovi in strojne puške. Ostali so ležali neporabni in jih je sovražnik skoro gotovo zaplenil, ki je pozneje prodiral proti Schirmecku.

Nemško poročilo Belgiji.

Po zavzetju Lütticha je dala nemška vlada s posredovanjem neke nevtralne države v Bruslju

sporočiti to-le: „Trdnjavo Lüttich smo po hrabrem odporu zavzeli z naskokom. Nemška vlada globoko obžaluje, da je prišlo do krvavih spopadov vsled nastopa belgijske vlade proti Nemčiji. Nemčija ne prihaja v Belgijo kot sovražnik, marveč se je pod pritiskom okolnosti vzpričo vojaških ukrepov Francije s težkim srcem odločila vpasti v Belgijo in zasesti Lüttich kot oporno točko za svoje nadaljne vojaške operacije. Ker je belgijska armada v junaškem odporu proti veliki premoči najsijajnejše čuvala čast belgijskega orožja, prosi nemška vlada kralja in belgijsko vlado, naj Belgijo obvaruje pred nadaljnimi strahotami vojne. Nemška vlada je pripravljena za vsak sporazum z Belgijo, ki je kakorkoli v skladu z njenimi odnošaji z Francijo. Nemčija znova svečano zagotavlja, da ni imela namena, da bi se polastila belgijskega ozemlja, in da tudi sedaj ne misli na kaj takega. Nemčija je še vedno pripravljena, da se brez odlaganja umakne iz belgijske kraljevine, čim bo položaj na bojišču to dopustil. Odgovor Belgije na to sporočilo, ki je došel dne 13. avgusta, se glasi tako-le: „Od nemške vlade nam izročeni predlog ponavlja v ultimatumu z dne 2. avgusta formulirano zahtevo. Zavedajoč se svojih mednarodnih obveznosti, more Belgija ponoviti samo svoj odgovor na ta ultimatum, to tem bolj, ker se je po 3. avgustu njena nevtralnost kršila in se zanesla na njeno ozemlje bolesti polna vojna, in ker so se njenemu klicu za pomoč lojalno in brez odlaganja odzvale države, ki so prevzele garancijo za njeno nevtralnost.“

Obstreljevanje Bone in Philippevilla.

Pred predgorjem Pelero se je pripeljala 5. t. m. zjutraj nemška križarica Bresslau, ki je obstreljevala prejšnji dan alžirsko obrežje pri Boni. Ladja je precej poškodovana in brez jadernika. Na krovu se strašno hitro dela za obrambo. Častniki in mornarji napenjajo vrvi in kovinaste mreže. Križarica je vozila s polnim parom celo noč.

Bona in Philippeville porušena.

Nekoliko pozneje se je pripeljala križarica Goeben z nemškim parnikom „General“. Bombardirali so Bone in Philippeville. Kontreadmiral je ukazal, da naj Bresslau poruši Bono, Goeben pa Philippeville. 4. t. m. ob 4. uri zjutraj so pričeli obe pristanišči bombardirati. Čez eno uro je bilo mesto Philippeville popolnoma porušeno. Na ogenj se ni odgovarjalo, mesto je na več krajih gorelo. Križarica Bresslau je istočasno bombardirala več ladij, ki so se nahajale v pristanišču Bone. Ladje je potopila. Z gradu Bona na ogenj Breslaua niso odgovarjali. Obe nemški križarici sta nato odpluli proti severo zahodu.

Francoski neuspehi.

Francoska konjenica je potisnila proti jugu z velikimi izgubami 5 francosko konjeniško divizijo pri Perzevu severno od Namura. Bavarske in badenske čete so porazile 55. pehotno brigado, ki je prodrla do sela 15 km severozapadno od Schlettstadta, ji zadala velike izgube in jo vrgla preko Vogezov.

Nemško-ruska vojna.

Nemška zmaga nad ruskimi četami.

Generalno poveljništvo I. armadnega kora poroča: 17. avgusta se je vršil pri Stalubönemu boj, v katerem so se bojevali oddelki I. armadnega kora z brezprimerno hrabrostjo, tako da so izbojevali zmago. Več nego tritisoč vjetnikov in šest strojnih pušk je prišlo v naše roke. Mnogo nadaljnjih ruskih strojnih pušk, ki jih nismo mogli s seboj vzeti, smo napravili nerabne.

Nemška zmaga.

Nemška armada je zasedla Mlavo v Rusiji. (Mlavo je okrožno mesto v ruski-poljski guberniji Plock, križišče dveh železnic Marienburg-Mlava in Kovel-Mlava. Mesto ima čez 12.000 prebivalcev.

Boj med nemško in rusko križarko v kitajskih vodah.

Japonska brezžična brzojavna postaja poroča, da se je zapletla v višini Vaj-Haj ruska križarka „Askold“ v boj z nemško križarko „Emden“. „Askold“ spada k sibirskemu ruskemu brodovju ter ima 32 topov, dolg je 142 m, širok 15 m. Njegovi stroji imajo 20.434 konjskih moči. Moštva ima 640 mož. Zgrajen je bil leta 1900.

Nemški vojaški begunci, ki se hočejo vrniti.

Cesarska nemška vlada prosi brzojavni korespondenčni urad, da sporoči listom s prošnjo za objavo sledeče: Njegovo Veličanstvo, nemški cesar in pruski kralj je z najvišjim milostnim odlokom obljubil legijonarjem tujske legije, ki so v Nemčiji pobegnili pred vojaško službo, ali ki so kršili vojaške službene dolžnosti, za kazni na prostosti in časti pomiloščenje, če se med sedanjo vojno, pa najkasneje pred 2. novembrom t. l. oglase pri nemških četah ali oddelkih mornarice, pri nemških vojnih ladjah, pri nemških konzulih ali pa v varstvenem ozemlju za službo. V posebnih slučajih je mogoče podaljšanje roka. Izključeni so oni, ki so bili obsojeni k prisilnemu delu in oni, ki so bili na podlagi sodnijske razsodbe izključeni

iz nemške vojske ali nemške mornarice in oni, ki so se v sedanji vojni bojevali proti Nemčiji.

Vstaja v Kavkazu.

Kakor je izvedel „Ikdam“, se vstaja v Kavkazu vedno bolj širi. Uporniki so razrušili most preko reke Aras, na edino ležeči železniški prog, ki veže Rusijo s Perzijo. Ruske čete beže z orožjem in prtljago v rokah na turško mejo. Predvčerajšnjim je veliko število vojakov prekoračilo mejo in so utekli na turško ozemlje. Cene živil v Kavkazu so se počvetorile. Položaj postaja vedno težavnejši in vedno težje bo zadržati vstajo.

Angleško-nemška vojna.

Zaplenjene nemške ladje.

Hamburška trgovska zbornica sporoča, da označuje londonska „Times“ z dne 6. avgusta 21 nemških trgovskih ladij kot vjete in sicer do 5. avgusta zvečer. Med temi ladjami, ki so izvečine majhni parniki in majhne jadrnice, se nahaja tudi parnik „Belgia“, ki so ga spravili v New-pört. Parnik ima 8000 ton.

Pogrešani nemški podmorski čoln.

Z vožnje več podmorskih čolnov proti angleški obali se čoln U 15 dozdanj ni vrnil. Kakor poročajo angleški listi, je bil čoln U 15 v boju z angleškimi bojnimi močmi uničen. Če in koliko izgub so utrpeli ni znano.

Angleži zaplenili nemški vladni parnik „Von Wissman“.

Iz Londona poročajo, da je pretekli četrtek angleški vladni parnik „Quindolin“ zaplenil nemški vladni parnik „Von Wissman“ na Njansa jezeru, uničil stroje in topove ter vjel kapitana, inženirja in ostalo posadko. Če je ta vest resnična, tedaj je to nov dokaz za zavržljivo in kratkovidno bojevanje in politiko, ki se ne plaši, celo v notranji Afriki, kjer je le malo belokožcev, predvajati domačinom boj med evropskimi narodi, le da si pridobiva cene lavorike.

(Njansa jezero (Velika voda) je veliko jezero v Južnovzhodni Afriki, je 550 km dolgo in 22 do 25 km široko. Severno obrežje in polovica vzhodnega obrežja spada k nemški Vzhodni Afriki, južni del vzhodnjega obrežja k portugalski Vzhodnji Afriki, vse ostale pa k britski centralni Afriki. Angleži imajo na jezeru sedem topničark. Od leta 1893. ima tudi nemška vlada en parnik.)

Lov na parnike.

Angleški parnik „Oceanic“ je pripeljal na razburljivi vožnji s 75 milijonov frankov v zlatu in s srebrom v Southampton. „Oceanic“ je prvi iz Amerike v Anglijo po vojni napovedi došli parnik. Da je parnik rešil, je vozil kapitan brez luči. „Corriere della Sera“ poroča o tem: Ko je zapustil „Oceanic“ v soboto New York, ni na krovu nihče znal, da je vojska med Anglijo in Nemčijo napovedana. V vredno je došel brezžičen brzojav o napovedani vojski. Potniki, med njimi veliko Nemcev, Avstrijcev in Angležev, so ostali hladnokrvni. Ponoči so prebarvali zgornje mostove in so vse luči ugasnili. Neka nemška vojna ladja je „Oceanic“ zasledovala, ki je pa ušel. 9. avgusta se je nahajal v Brindisiju nemški parnik „Walt-raute“ s 5000 tonami premoga, ki je tudi ušel angleškimi križaricam, ki so prežale nanj.

Angleški zrakoplov ob nemški meji.

Iz Achena poročajo, da so nemške čete pri vasi Arsbeck streljale na neki angleški letalni stroj. Posrečilo se jim je prisiliti letalca, da se je moral spustiti na tla. Letalec je bil težko ranjen.

Angleži zasledujejo hrabri nemški križarici.

Na visokem morju so zapazili z nemških križaric več vojnih ladij, ki pripadajo brez dvoma angleškemu sredozemskemu brodovju, ki je koncentrirano na Malti. Nemški križarici sta pričele takoj voziti s polnim parom proti predgorju Pelora (Punta del Saro). Angleške ladje so ju zasledovale, a jih niso dohitele, ker sta nemški križarici hitreje vozili. Ponoči niso angleških ladij več videli in križarici sta se pripeljali zjutraj v Messino. Angleške ladje niso streljale, ker sta bili križarici predaleč od njih in ker sta prehitro vozili. Popoldne sta nemški vojni ladji zapustili svoje sidrališče in sta vozili proti morski ožini. Pri podgorju Spartivento so medtem zapazili eno divizijo angleških ladij, ki je čakala nanje. Čuje se, da je poizkušala angleška mornarica tudi na drugi strani morske ožine zapreti nemškima vojnima ladjama izvoz v Tirensko morje.

Turčija kupila nemške ladje.

Kakor se poroča je Turčija kupila nemški ladji v Sredozemskem morju „Goeben“ in „Breslau“. S tem je Turčija prekršila nevtralityto, katero je obljubila in angleška vlada je vsled tega stavila Turčiji ultimatum. Angleška zahteva, da Turčija takoj razoroži obe nemški ladji, ker bi bila v nasprotnem slučaju Anglija prisiljena napovedati Turčiji vojno.

* * *

Vojna napoved Avstriji od strani Angleške in Francije.

Začetkom tega tedna je napovedala Avstriji vojno tudi Angleška in Francija. Dunajski vladi je to sporočil angleški poslanik na Dunaju de Bunsen. To je sedaj deseta in enajsta vojna napoved v Evropi tekom 14 dni.

Japonska proti Nemčiji.

Wolffov bureau javlja, da je vodja tukajšnjega japonskega poslaništva po naročilu svoje vlade izročil zunanjemu ministrstvu noto, ki zahteva sklicujoč se na angleško-japonsko zvezo, da se morajo nemške vojne ladje takoj umakniti iz japonskih in kitajskih voda ali pa izorožiti, in dalje, da morajo do 15. septembra biti vsa nemška zakupna ozemlja pri Kiavčavu izročena japonskim oblastvom. Te zahteve morajo biti brezpogojno sprejete do 23. avgusta t. l.

Papež Pij X. umrl.

Papež Pij X. je 20. t. m. proti 1. in 20. minut zjutraj umrl.

Josip Sarto, ki je imel kot papež ime Pij X., je bil rojen dne 2. junija 1835 v vasi Riese pri Trevisu in je bil 18. septembra 1858. posvečen za duhovnika. L. 1875. je postal kanonik v Trevisu in 10. novembra l. 1884. škof v Mantovi. Dne 12. junija 1893. je postal kardinal in patrijarh v Benetkah. Italijanska vlada ga nekaj časa ni hotela potrditi, pa se je z njim sprizajnila in patrijarh je postal trdna opora italijanske vlade ter je tudi s kraljem Umbertoom in s kraljico Mergerito mnogo osebno občeval. Za papeža je bil izvoljen dne 8. avgusta 1903., a samo vsled tega, ker je Avstrija vložila svoj „veto“ proti izvolitvi kardinala Rampolle.

Ladija „Baron Gautsch“.

Dne 14. t. m. se je potopila Lloydova ladija „Baron Gautsch“ ki je vozila v Egipt. Po uradnih potrdilih se je nahajalo na potopljenem parniku „Baron Gautsch“ 246 pasažirjev in 64 oseb moštva, skupaj torej 310 ljudi. Od teh je bilo, kolikor se je dalo dosedaj dognati, 179 oseb rešenih, med temi mnogo žensk. Ker sta se razen onih rešenih, ki so znani pri uradih, oglasila pri Lloydovem ravnateljstvu še inženir Ivan Catharinič in Anton Micolich kot rešena, je upati, da je število onih, ki so prišli na varno, večje, kakor se je uradno dognalo. Da se spravijo preostali parnika „Baron Gautsch“ v Trst, je naročilo Lloydovo ravnateljstvo na povratku iz Dalmacije se nahajajočemu parniku „Grof Wurmbrandt“, da se naj ustavi v Pulju. Obenem je bil poveljnik parnika „Wurmbrandt“ pooblaščen, ker večina nima nobenih sredstev, da da potrebnim manjše svote, da si preskrbe najpotrebnejše.

„Baron Gautsch“ je opoldne odplul iz Velikega Lušinja in ob najlepšem tihem in solčnem vremenu nadaljeval svojo pot v Trst. Na krovu je bilo nad 310 potnikov, ki so se večinoma ukrcali v Splitu, Zadru in Vel. Lošinju. Bilo je posebno mnogo žensk in otrok, ki so se vračali z letovišč. Kar naenkrat pa se je dvignil prvi del ladje, krov je bil zavrt v zadržljivo atmosfero, voda ga je zalivala, ljudje pa so letali blazni od strahu. Nekdo je zaklinal: Mir, mir, saj bo samo kako razpoka! Toda takoj se je čutilo, kako se parnik topolja. Bil je čas treh minut: strašnih in groznih. Krov je bil okrvavljen s krvjo ranjencev, ki so hropeli v zadnjih izdihih. Od štirih rešilnih čolnov sta bila dva razbita na kose, eden se je prevrnil z vsemi, ki so se nahajali v njem, ostale, ki jih je bilo 40 stisnjenih v četrtem čolnu, v katerem je bilo prostora komaj za dva, je vrgel vrtinec, v katerega se je pogrezal parnik, v stran, in to jih je rešilo. Videti je bilo za hip morje, čegar valovi so bili počrneli od nafte, krog in krog kosi lesa, orodja itd. ter nešteto rok, ki so se borile med sabo, so dvigale proseč pomoči . . . Videti je bilo od obali prihiteti torpedovke in reševati ljudi. Potem se je vrtinec stisnil in sklenil.

Zaznamba izgub.

Korespondenčni urad naznanja uradno, da je storilo vojno ministrstvo vse potrebno, da se od vojnih oddelkov prihajajoča poročila o izgubah v bitkah (Zaznamba izgub — Verlustliste) in zaznamki sanitetnih zavodov (Zaznamek ranjenih in bolnih) kolikor mogoče hitro in avtentično sporoče skupnemu izkaznemu uradu (Zentralnachweissbureau). Da se prepriči razburjenje, ki bi moglo nastati vsled tiskovnih pomot, se ponatisk teh izkazov ne dovoljuje. Pač pa se bo dala prilika časniškim podjetjem, kakor tudi posameznikom, da dobe zaželjeno število teh objav od dvorne in državne tiskarne (Hof- und Staatsdruckerei) na Dunaju za lastno ceno. V interesu hitre objave zaznamka izgub in zaznamka ranjenih in bolnih je, da se te objave ne prestavijo šele v vse jezike. Tudi bi bilo v slučaju zaznamek tiskati na novo, kar bi gotovo pospeševalo napake. Da pa bodo ti zaznamki dostopni vsakemu, bodo glave teh zaznamkov, ki bodo izšli v obliki tabel, tiskane v nemškem, ogrskem, hrvaškem, češkem, poljskem, rusinskem, srbskem, romunskem, slovenskem in italijanskem jeziku. Vojno ministrstvo apelira na vse prebivalstvo, da pomaga onim, ki tega sami ne morejo storiti, razbrati poročila iz teh zaznamkov.

Novi avstro-ogrski veleposlanik v Rimu.

Novi avstro-ogrski veleposlanik v Rimu baron Macchio je dospel v sredo dopoldne v Rim.

Vstaši v Albaniji.

Muzulmanski vstaši so včeraj užgali Byrat in so po nekem boju zasedli Fyari. Sredo so dospeli do reke Vojusa. Mesto je neobranjeno in vlada v njem panika.

DNEVNE VESTI.

Cesarjev rojstni dan. Dne 18. avgusta je bil za vse avstrijske narode posebno svečan praznik. Obhajal je namreč ta dan Nj. veličanstvo naš presvitli cesar Franc Jožef I. svojo 84. letnico. Kakor vsa širna Avstrija, tako tudi Kranj ni zaostal ter se navdušenega srca pridružil srčnim manifestacijam. Vse mesto je bilo v zastavah in na predvečer je tukajšnja godba prost. gasilnega društva priredila mirozov po mestu, katerega se je udeležilo tu nahajajoče se vojaštvo. Pred mestno hišo, kjer se je sprevod ustavil, se je poveljnik čet v krepkih besedah spominjal slavnostnega dne, godba je zaigrala cesarsko himno, improvizirani vojaški zbor je zapel pesem: „Das ist der Tag des Herrn“ in urnebesni Živio- in Hoch-klici so doneli v jasno noč, proseč Najvišjega, da bi blagroval ljubega vladarja. Od tod se je pomikal sprevod po mestu in se ustavil pred g. okrajnim glavarjem. Godba je igrala patriočne pesmi, pevci so peli in zopet so doneli Živio-klici v temno noč. Kasneje je orkester priredil gostom na vrtu g. M. Mayr koncert. Dne 18. t. m. ob pol 9. uri je celebriral v stolni cerkvi g. dekan svečano sv. mašo, koje so se udeležili vsi višji dostojanstveniki, občinski odbor, gasilno društvo, veteranci in nebroj občinstva. Tako smo opazili g. okr. glavarja Fr. Schittnika z uradništvom, svetnika B. Bloudeka, župana Ferd. Polaka z vsem občinskim odborom, poveljnika tukajšnje posadke na kolodvoru g. nadporočnika Fr. Egra, višji sod. svetnika Fr. Pogčnika, veleindustrijalca V. Majdiča, Fr. Ahlina itd. Po končani maši so se poklonili g. okr. glavarju občinski zastop, gasilno društvo in požarna bramba ter ga prosili, da tolmači na najvišjem mestu srčna čutila in neomejeno udanost kranjskega prebivalstva.

Savski most zastražen Prostovoljno gasilno društvo je prevzelo straženje mostu čez Savo. Opozarja se občinstvo, da je strogo prepovedano vsako zbiranje ali postajanje na mostu. Gasilska straža ima iste ukaze kakor vojaška ter se ima vsakdo na poziv „Stoj“ brezpogojno ustaviti.

Nogometna tekma med Olimpijo — Ljubljana in „Sportnim klubom“ v Kranju se vrši v nedeljo, 23. t. m. na igrišču pod Gaštem. Začetek ob 4. popoldne. Vstopnina: Sedeži 60 v. stojišča 30 v. Tekma se vrši ob vsakem vremenu. Čisti dobiček je namenjen družinam vpoklicanih rezervistov kranjskega okraja. Olimpija — Kranj.

„Tedske slike“. Naročnikom „Slov. Ilustrovanega Tednika“ vljudno naznanjamo, da je z 32. številko „Slov. Ilustrovani Tednik“ prenehal izhajati. Da pa naročniki ne bodo oškodovani, bodo dobivali v nadomestilo zanj tako dolgo novi list „Tedske Slike“ kakor dolgo imajo zanj plačano naročnino. Priporočajte in razširjajte „Tedske Slike“ in pridobivajte novih naročnikov! Upravništvo. „Tedske Slike“ prinašajo aktualne slike iz vojne, portrete poveljnikov armad, prizore iz vojnega življenja itd. Kdor se hoče torej ne le z besedo, nego tudi s slikami poučiti o bojnih dogodkih naj si naroči „Tedske Slike“.

Prostovoljci. Da se zadosti v krogih prebivalstva v naravnost presenetljivem obsegu pojavljajočim se stremljenjem, ki merijo na bojno soudeležbo, je c. kr. ministrstvo za domobranstvo odredilo sledeče: Prostovoljni vstop po § 19. 6 bramb. zak. odnosno § 132. 4 bramb. predp. I. za dobo vojske se v slučaju izpolnitve postavnih pogojev splošno dovoljuje. Nabor takih prostovoljcev se more izvršiti od vsakega dopolnilnega krajnega poveljstva brez vstopnega dovoljenja, toda ob upoštevanju določb § 134. 3, zadnji odst. bramb. predp. I. po katerih se smejo v vojski sprejeti pri pehoti, pri lovcih, pri topničarskih, pijonirskih in trenskih upravnih in pri vojni mornarici vsi, pri ostalih mobiliziranih četah in zavodih pa le taki prostovoljci, ki so že v dotični vojaški službi bili, ali od katerih je za gotovo pričakovati, da bodo po svojem obrtu ali drugačni spretnosti kmalu uporabni za vojaško službovanje. Ako se prosilci izkažejo o dovršeni naborni dolžnosti, odnosno o dovršeni službeni dolžnosti, se more doprinos vstopnega lista spregledati. Novinci in nadomestni rezervisti nabornega letnika 1914. morejo v kolikor niso bili že vpoklicani na lastno prošnjo dejansko službo pri vseh četah razun pri konjeništvu in jezdarskem topničarstvu takoj nastopiti.

Pozor, trgovci z žitom. Gospod Vinko Majdič, veletržec in posestnik valjičnega mlina v Kranju, obrnil se je — kazaje na okolnost, da bodo njegove zaloge žita v kratkem pošle — na c. kr. deželno vlado s prošnjo, da naj se pozovejo trgovci z deželnimi pridelki in posestniki (zemljaki) na Kranjskem k ponudbi svojih morebitnih žitnih zalog. Ustreza tej prošnji se tedaj vsi trgovci z dežel-

nimi pridelki in posestniki kranjskega okraja, ki imajo večje množine žita v zalogi, vabijo, da stavijo čimpreje omenjeni tvrdki tozadevne ponudbe ter stopijo z njo v zvezo v svrhu prodaje svojih žitnih zalog.

Za avtomobiliste. Opozarja se, da so se ob deželnih mejah ustanovile posebne postaje v svrhu kontrole prometa z avtomobili. Varstveni organi imajo povelje ustavljeni avtomobile bodisi s klicem, ali pa tudi s znamenjem danim s tem, da vihte po dnevi zastavico, po noči pa gorečo svetilko. Straže (vojaške in civilne ter orožniki) bodo, za slučaj, da se na tako znamenje avtomobil ne bi brezpogojno ustavil, primorane rabiti orožje.

Oklic. Pri c. in kr. vojnem ministrstvu se ustanovi pod vodstvom načelnika IX. oddelka, feldmaršallajtnanta Ivana Löbla „vojni oskrbninski urad“, ki bo služil kot oficijelno centralno mesto za vsako vrsto prostovoljne pomoči izvzemši oskrbovanje bolnikov in ranjencev (rdeči križ) in skrb za družine v vojaški službi se nahajajočih vojakov. Tjakaj naj se bodo pošiljali prispevki za vojake v vojski, za družine padlih in za druge vojno-humanitarne institucije. Ta urad bo ob enem posloval kot urad za pojasnila na različnih poljih prostovoljne pomoči v vojski; pri tem uradu se bodo dobivala vsa pojasnila, migljaji in izpodbude, ki bodo služile stremljenju posameznikov, obstoječih društev in ustanovljajočih se komitejev pri izvrševanju vojne oskrbe v najširšem zmislu. Naši hrabri vojaki se bojujejo za čast in zmago naše ljubljene domovine. Vračujmo jim v okvirju tega omenjenega namena po svojih močeh, kar dolgujemo hrabrim vojščakom in njih svojcem! Zrtvuimo človekoljubno kakor hitro mogoče v blagor naše drage domovine, lajšamo rane, katere vojna seka, poskušajmo bremena, katera vojna naprti, kolikor mogoče enakomerno porazdeliti spominjaje se vzvišenega gesla našega ljubljene cesarja: „Viribus unitis!“ Usmiljene osebe, društva, korporacije itd. se torej srčno naprošajo, naj svoje prispevke v ta namen izročijo „vojnemu oskrbninskemu uradu“ neposredno pod navedenim naslovom (feldmaršallajtnant Ivan Löbl, Dunaj, c. in kr. vojno ministrstvo, IX. oddelek) ali pa potom c. kr. političnih okrajnih oblastev in c. kr. deželnega predsedništva v Ljubljani.

Zapiranje gostiln in kavarn. Z ozirom na vladajoče razmere je c. kr. deželno predsedništvo za Kranjsko z ukazom z dne 14. avgusta 1914. št. 2616. odredilo, da se morajo do nadalje v vseh občinah političnega okraja Kranj zapirati vsi gostilničarski in krčmarski obrti (vstevši kavarnarje) ob 10. uri zvečer, žganjetoči pa že ob 7. uri zvečer. Ta uradni razglas z dne 18. decembra 1913. št. 29086 zadevajoč prepoved žganjetoča ob sobotah, nedeljah ter praznikih, ostane neizpremenjen v polni veljavi. Dosedaj podeljena podaljšanja policijske ure se s tem preklicajo ter se na novo do nadalje ne bodo podeljevala.

Zglaševanje na Kranjskem. Z ukazom c. kr. deželnega predsednika na Kranjskem z dne 10. avgusta 1914. št. 509/Mob — objavljenim tudi v deželnem zakoniku za Kranjsko pod št. 30. letnika 1914. — so se izdale za dobo vojnega stanja nove naredbe o zglaševanju na Kranjskem izvzemši policijski okoliš ljubljanski. Poglavitne razlike te naredbe napram dosedanjam za dobo vojnega stanja razveljavljenim zglaševalnim predpisom obstojajo v naslednjem: 1. V vseh krajih (delih kraja, selih, semiščih itd.) mora vsak gostilničar pri katerem se nastanijo tujci, voditi tujsko knjigo in vsak drug stanodajalec mora zglašiti vse pri njem prenočujoče stanjemalce. 2. Razven zglasitve je splošno predpisana tudi odglasitev. 3. Gostilničarji, pri katerih se nastanijo tujci, morajo podati zglasilo brez izjeme le po zglasilnici. 4. Vsak stanodajalec mora vsakega pri njem prenočujočega stanjemalca — naj ga sprejme pri sebi za plačo ali brezplačno, trajno ali začasno, kot stranko, na podlagi sorodnega, službenega ali delavskega razmerja ali iz kateregakoli povoda, pri županstvu zglašiti in po njegovem odhodu, to je po opustitvi stanovanja, odglasiti. Kot stanodajalci se smatrajo tudi predstojniki samostanov, vzgojevališč ali drugih zavodov glede stanovalcev zavoda. Gostilničarji in stanodajalci se tedaj nujno pozivljejo, da se natančno seznanijo z določili novih zglaševalnih predpisov iz deželnega zakonika, ki je pri županstvu vsakem na vpogled, ter da se strogo držijo teh predpisov, ker se bode vsak prestop ek istih kar najstrožje kaznoval. Tujske knjige si morajo gostilničarji sami nemudoma preskrbeti, zglasilnice pa bo razdelilo županstvo.

Vsem županstvom. Dne 5. avgusta 1914. drž. zak. št. 199. izšel je cesarski ukaz v svrhu onih odredb, ki so potrebne, da se za časa vojnega stana zagotovijo dela za spravljanje pridelkov in obdelovanje polja. Ukaz poljedelskega ministrstva v sporazumu z ministrstvom za notranje stvari z dne 5. avgusta 1914. l. drž. zak. št. 200 pa določa, da mora v vsaki občini v kateri se goji kmetijstvo, občinski predstojnik nemudoma postaviti komisijo za pridelke. Ta komisija je sestavljena iz treh do sedem v občini naseljenih udov. Predseduje župan ali ud občinskega predstojništva, ki ga on določi.

Za ude pridejo v prvi vrsti v poštev dušni pastirji, šolski voditelji in učitelji, potem občinski in distriktni zdravniki, organi kmetijskih poklicnih zastopov ter drugi izvedeni in zaupanja vredni občani. Služba udov komisije za pridelke je častna služba in se ne sme odkloniti. Komisija za pridelke mora skrbeti za to, da se dela za spravljanje pridelkov in obdelovanje polja v občini izvrše pravočasno in namenu primerno. V te namene mora komisija za pridelke: 1. na podlagi zglasitev dognati tiste obrate, ki so navezani na tujo pripomoč, ker nimajo svojih delavnih moči in obratnih pomočkov; 2. poizvedeti delavne moči in kmetijske obratne pomočke, ki so na razpolaganje v občinskem okolišu. V prvi vrsti je zadostiti potrebi pomoči potrebnih obratov s prostovoljno pomočjo; ako se na ta način ne bi pridobilo zadostnega števila kmetijskih delavnih moči, mora komisija za pridelke odkazati neobhodno potrebne delovne moči, da se hitro spravijo pridelki in pozneje tudi da se izvrši najpotrebnejše obdelovanje polja. Pri tem se je v prvi vrsti ozirati na pomoči potrebne obrate tistih, ki so pozvani na vojno službovanje. Kdo da je oproščen dolžnosti opravljanja dela za spravljanje pridelkov in obdelovanja polja, to določa § 4 omenjenega ministrskega ukaza, na katerega se opozarja. Glede brezplačnega dela in v slučajih primerne plačila vsebuje § 5, o prepuščanju kmetijskega orodja pa § 6 navodila. § 8 govori o načinu sklepanja komisije, § 9 o izključitvi priziva zoper komisijske sklepe in o nadzorovalni pravici političnega okrajnega oblastva, § 10 pa vsebuje kazenska določila zoper neubogljive, med katere spadajo tudi one osebe, ki bi se branile prevzeti posel komisijskega uda. Naroča se tedaj županstvu da v občini takoj osnuje omenjeno komisijo po danih navodilih in imena predsednika in posameznih udov naznani. Komisija ima s svojim poslovanjem nemudoma pričeti in je v prvi vrsti organizirati prostovoljno pomoč, še le če s prostovoljnimi delom ne bi bilo mogoče zagotoviti pri vseh kmetijah spravljanje pridelkov in obdelovanja polja, posluževati se je prisilne pravice § 4 večkrat omenjenega ministrskega ukaza in mora potem komisija postopati po lastnem izprevidu, uvažuje krajevne in druge razmere. V prvi vrsti se bo ozirati na to, da se spravijo v red gospodarstva v vojno službo vpoklicanih oseb, potem ona manj trdnih kmetovalcev, in nazadnje še le ona gmotno bolje podprtih, ki so v stanu najeti in plačati pomožne delavce. Paziti bo na to, da se za posamezna dela določijo osebe, ki so v to tudi sposobne. Domače posle, v kolikor niso za lastno gospodarstvo neobhodno potrebni, se sme tudi porabiti za tuje delo, ravnotako one posestnike in gospodarje, ki so najnujnejša dela na lastni zemlji že opravili. V svrhu pritegnitve zunanjih delavcev, dovoli železniška uprava glede vožnje po železnicah posebne ugodnosti in sicer se pripozna enkratna prosta vožnja iz kraja bivališča do namembne postaje po vseh državnih železnicah, ako se najmanj 5 oseb na delo skupaj pelje. Dotične certifikate izdajalo bo okrajno glavarstvo. Tekom 8 dni se pričakuje poročila o sestavi komisije in pa o splošni gospodarski situaciji v občinah in sicer ne samo glede kmetijskih, temveč tudi obrtnih obratov, zlasti pa o delavskih razmerah v tovarnah in pri pahišnem delu ter v domači industriji, da bo okrajno glavarstvo moglo presojudati, kje in kako bi se dalo morda, ako je dana gospodarska stiska, kaj pomagati, da se kolikor toliko obvaruje ljudstvo bede. Opozarja se zlasti na ukaz št. 296/res., ki ga dobi županstvo obenem in ki se peča z ustanovitvijo okrajnega urada za poizvedbo, evidenco in odkazilo delavnih priložnosti.

Pisarna za urejevanje splošnih gospodarskih zadev

J. Rozman :: Kranj

I. Denarni promet: Izposlovanje posojil v vseh oblikah. — Prevzem kapitalij in njih pupilarnovarno nalaganje. — Ranžiranje insolvent. — Eskont menic. — Nakup in prodaja državnih vrednostnih papirjev. — Izdaja uradnih borznih kurzov.

II. Informacijske zadeve: Izdaja trgovskih in obrtnih informacij ter naslovov dobaviteljev in odjemalcev za vse blagovne stroke.

III. Izterjevanje terjatev: Izterjevanje trgovskih in obrtnih terjatev. — Inkaso menic.

IV. Promet z nepremičninami in podjetji: Posredovanje pri nakupu, prodaji in zamenjavi nepremičnin, industrijskih, trgovskih in obrtnih podjetij.

V. Tehnično-komercijelne zadeve: Nakup in prodaja industrijskih, obrtnih in poljedelskih strojev vseh sistemov. — Oprema celih delavnic. — Instalacije. — Načrti in proračuni.

VI. Strokovni nasveti v vseh navedenih zadevah. Strogo stvarno poslovanje. — Perspektivi na razpolago.

Lovro Rebolj v Kranju

Glavni trg

20 52-32

Trgovina z moško obleko. — Prodaja raznega sukna in štofov za moške obleke. — Ravno tam lastna delavnica za obleke, ki se po naročilu dobro, ceno in nujno izgotove.

kokriško predmestje

v lastni hiši zaloga šivalnih strojev in potrebščin. Ravno tam gostilna, kjer točim najboljša vina in pivo ter postrežem vedno z dobrimi gorkimi in mrzlimi jedili.

Imam tudi obrt za nakup in prodajo posestev in zemljišč.

Spominjajte se Ciril-Metodove družbe!

Zobozdravniški in zobotehnični atelje
dr. Edv. Globočnik

okrožni zdravnik in zobozdravnik in

Fr. Holzacker

konc. zobotehnik

v Kranju

v Hlebšovi hiši, nasproti rotovža.

Zobozdravniška ordinacijska ura

odslej samo od 9. do 10. ure dopoldne

vsak delavni dan.

Dr. E. Globočnik ni poklican
k vojakom in zdravi še nadalje.

5 52-33

KINTA-KOLESA

CYCLES

KINTA
K.C.L.

Zahtevajte
cenik.

so splošno priljubljeni, ker so nedosežni v teku in trpežnosti. Blagovolite si jih ogledati

pri tvrdki

KARL ČAMERNIK & Ko.

Špecialna trgovina s kolesi, motorij, avtomobili in posameznimi deli.

Mehanična delavnica in garaža.

7-34

LJUBLJANA

samo Dunajska cesta 9-12

! Poletje!

Najstarejša
trgovina

Ferd. Sajovic
v Kranju

(poprej J. C. Pleiweiss)

3 52-34

priporoča za

poletensko sezijo

svojo bogato zalogo vezenega blaga, batista, platna in delena za ženske bluze in obleke, letenskih ševijotov in kamgarnov za moške obleke, kakor tudi vsega drugega manufakturnega blaga.

Svilnati robci najnovejših vzorcev.

! Poletje!

9-34

Najbolje in najceneje se kupi pri tvrdki

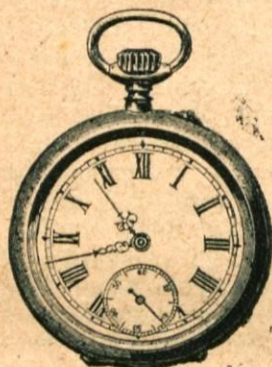
RUDOLF RUS

v Kranju (poleg lekarne)

Ustanovljeno leta 1885.

Prva in največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine.

Ceniki zastoj in poštnine prosti.

Strogo solidna in poštna postrežba.

Suhe gobe

in druge deželne pridelke v vsaki množini po najvišjih dnevnih cenah kupuje

M. RANT, KRANJ

trgovina mešanega blaga in deželnih pridelkov

Trboveljski in češki premog.

Restavracija pri kolodvoru

priporoča dobro kuhinjo, pristna vina, češko budjejeviško pivo.

Lep senčnat vrt.

8 52-34

Tiskarna „Sava“ v Kranju se priporoča za vsa tiskarska dela.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v LJUBLJANI

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po čistih

brez odbitka rentnega
davka.

4 3 / 4 0 / 0

brez odbitka rentnega
davka.

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

10 52-32